

VÍCELETÝ PROGRAM EVROPSKÉHO NÁVRATOVÉHO FONDU PRO OBDOBÍ 2008-2013

- prvotní verze
- přepracovaná verze
- verze přepracovaná na základě hodnocení či problémů souvisejících s realizací
- verze přepracovaná po úpravě strategických pokynů

ČLENSKÝ STÁT:
Česká republika (ČR)

FOND:
Evropský návratový fond (ENF)

ODPOVĚDNÝ ORGÁN:

Jméno:	Odbor azylové a migrační politiky MV ČR (OAMP)
Adresa:	Nad Štolou 3, 170 36 Praha 7
Odpovědná osoba:	PhDr. Tomáš Haišman, ředitel odboru
Kontaktní osoba:	Ing. Katarína Twardziková
Funkce kontaktní osoby:	referent, odd. pro Evropskou unii a mezinárodní právo
Tel:	00 420 974 832 866
Fax:	00 420 974 827 050
E-mail:	opuhol@mvr.cz

PŘEDMĚTNÉ OBDOBÍ:
2008 - 2013

OBSAH

1. SITUACE V ČLENSKÉM STÁTĚ	3
1.1. VNITROSTÁTNÍ SITUACE A VLIV MIGRACE	3
1.2. PŘÍSLUŠNÁ OPATŘENÍ, KTERÁ ČLENSKÝ STÁT DOPOSUD PŘIJAL	8
1.3. CELKOVÝ OBJEM PŘIDĚLENÝCH NÁRODNÍCH ZDROJŮ	11
2. ANALÝZA POŽADAVKŮ V ČLENSKÉM STÁTĚ	13
2.1. POŽADAVKY ČLENSKÉHO STÁTU V SOUVISLOSTI S VÝCHOZÍ SITUACÍ	13
2.2. OPERAČNÍ CÍLE ČLENSKÉHO STÁTU NAVRŽENÉ S CÍLEM SPLNIT DANÉ POŽADAVKY	15
3. STRATEGIE ZAMĚŘENÁ NA DOSAŽENÍ CÍLŮ	18
3.1. PRIORITY 1: PODPORA A ROZVOJ STRATEGICKÉHO PŘÍSTUPU K ŘÍZENÍ NÁVRATŮ ČLENSKÝMI STÁTY	18
3.2. PRIORITY 2: PODPORA NA SPOLUPRÁCI MEZI ČLENSKÝMI STÁTY V OBLASTI NÁVRATŮ	26
3.3. PRIORITY 3: PODPORA NA SPECIFICKÉ INOVAČNÍ MEZINÁRODNÍ ČI VNITROSTÁTNÍ NÁSTROJE K ŘÍZENÍ NÁVRATŮ	28
4. SLUČITELNOST S JINÝMI NÁSTROJI	32
5. RÁMEC PRO UPLATŇOVÁNÍ STRATEGIE	34
5.1. ZVEŘEJNĚNÍ PROGRAMU	34
5.2. ZVOLENÝ PŘÍSTUP K UPLATŇOVÁNÍ ZÁSADY PARTNERSTVÍ	35
6. ORIENTAČNÍ FINANČNÍ PLÁN	36
6.1. PŘÍSPĚVEK SPOLEČENSTVÍ	36
6.2. CELKOVÝ FINANČNÍ PLÁN	37

1. SITUACE V ČLENSKÉM STÁTĚ

1.1. Vnitrostátní situace a vliv migrace

Česká republika je díky své geografické poloze migrační zemí. Migrační politika České republiky je součástí aktivní politiky vlády vycházející z mezinárodních závazků České republiky, mezinárodně uznávaných principů, standardů, zkušeností a doporučení odborných orgánů Rady Evropy a Evropské unie. Nedílnou součástí migrační politiky je také politika návratová.

Problematika asistovaných/dobrovolných návratů státních příslušníků třetích zemí pobývajících na území České republiky je dlouhodobě řešena jednak v souvislosti se státními příslušníky třetích zemí, kteří na území České republiky pobývají neoprávněně, dále pak s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu. V rámci první kategorie se jedná zejména o státní příslušníky třetích zemí, kterým byla rozhodnutím o správním vyhoštění stanovena lhůta pro vycestování z území České republiky, případně státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou za účelem správního vyhoštění zajištěni. Kategorie druhá je v současné době zabezpečována, mimo jiné, v rámci projektů Evropského uprchlického fondu.

Programy asistovaného/dobrovolného návratu jsou v současné době nabízeny odděleně pro jednotlivé kategorie státních příslušníků třetích zemí:

1. Specifický program je nabízen Správou uprchlických zařízení MV ČR (dále jen „SUZ“) pro zájemce z řad žadatelů o mezinárodní ochranu, případně neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu.
2. Pro státní příslušníky třetích zemí, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění a stanovena lhůta pro vycestování z území, ale kteří nebyli zajištěni, je možnost dobrovolného/asistovaného návratu nabízena ze strany ministerstva vnitra.
3. V rámci Police ČR jsou realizovány dobrovolné návraty pro státní příslušníky třetích zemí umístěné v zařízeních pro zajištění cizinců.

U každé z těchto možností pak platí specifické podmínky, které odlišují jednotlivé varianty.

Kategorie 1.- informace o možnosti dobrovolného/asistovaného návratu je každému žadateli o mezinárodní ochranu předána již při úvodním sociálním pohovoru, který je s ním veden v přijímacím středisku. (reception center). Požádat o dobrovolný návrat je pak možné nejpozději do 24 hodin od nabytí právní moci rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku v rámci řízení o mezinárodní ochraně, kterým je kasační stížnost podaná u Nejvyššího správního soudu. Pokud se prokáže, že státní příslušník třetí země není schopen hradit náklady spojené s vycestováním z vlastních zdrojů, jsou tyto náklady hrazeny státem. Úhrada těchto nákladů státem není spojena s žádným opatřením vůči dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země.

V roce 2007 využilo možnosti dobrovolného návratu celkem 93 osob kategorie I.

Tabulka č. 1: Počet repatriovaných osob z kategorie 1 a přehled zemí návratu

Země návratu	Počet osob	Země návratu	Počet osob
Rusko	13	Irák	7
Bělorusko	5	Turecko	7
Ukrajina	1	Vietnam	2
Srbsko	2	Sýrie	1
Bulharsko	3	Indie	1
Makedonie	1	Mongolsko	6
Gruzie	2	Kazachstán	2
Evropa celkem	27	Gruzie	4
Egypt	31	Palestina	1
Afrika celkem	31	Čína	2
		Kyrgystán	2
		Asie celkem	35
CELKEM	93		

Kategorie 2.- Státní příslušník třetí země, kterému bylo uděleno správní vyhoštění, byla mu stanovena lhůta k vycestování z území České republiky, který nedisponuje platným cestovním dokladem a nemá prostředky nezbytné k úhradě nákladů spojených s vycestováním může požádat o úhradu těchto nákladů ministerstvo vnitra. V případě, že ministerstvo vnitra této žádosti vyhoví, je státnímu příslušníkovi třetí země poskytnuta také předodjezdová asistence. Asistenci poskytuje na základě smlouvy s ministerstvem vnitra Mezinárodní organizace pro migraci. Státní příslušník třetí země, jehož žádosti bylo vyhověno, a který na náklady státu vycestoval, musí zpětně uhradit náklady spojené s jeho návratem, a to v poloviční výši. Do doby, než tyto náklady uhradí je zařazen do evidence nežádoucích osob, a to na dobu max. 6 let.

Smlouva o realizaci dobrovolných návratů je v platnosti od 1. ledna 2008. Do doby uzavření smlouvy byly realizovány dobrovolné návraty pouze pro osoby kategorie 1. a kategorie 3. Statistické údaje za rok 2007 nejsou pro kategorii 2. k dispozici.

Kategorie 3. – Policie ČR je v zákonem stanovených případech oprávněna na základě správního rozhodnutí o zajištění státního příslušníka třetí země zajistit. Doba zajištění nesmí přesáhnout 180 dnů. U všech příslušníků třetích zemí, kteří jsou zajištěni je rovněž vydáno správní rozhodnutí o správním vyhoštění.

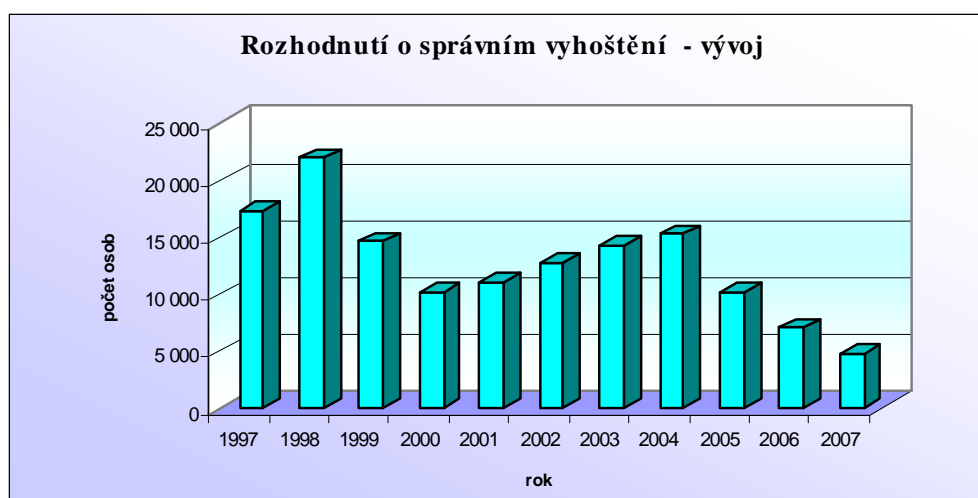
Od vstupu České republiky do Evropské unie, tedy od 1. května 2004, má počet vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění klesající tendenci (viz. tabulka č. 2 a graf č. 1 níže). Stále se jedná o významný počet státních příslušníků třetích zemí, jejichž vycestování z území je třeba řešit.

Ohledně národnostního složení státních příslušníků třetích zemí, kterým bylo uděleno správní vyhoštění tvoří nejpočetnější skupinu občané Ukrajiny, kterých bylo v roce 2007 celkem 2541, početně výrazně menší jsou pak následující skupiny státních příslušníků třetích zemí, kdy tři nejpočetnější jsou občané Vietnamu (426), Moldavska (239) a Číny (208).

Tabulka č. 2: Vývoj počtu vydaných správních vyhoštění a realizovaných správních vyhoštění

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Správní vyhoštění (počet osob)	17 289	21 935	14 539	10 042	11 064	12 700	14 176	15 194	10 094	6 960	4 629
Realizace správního vyhoštění (počet osob)	736	1 519	1 891	1 065	2 258	1 481	593	433	761	689	234

Graf č. 1: Vývoj počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění

V průběhu zajištění je Policie ČR povinna činit veškeré možné úkony, vedoucí k vycestování státního příslušníka třetí země z území České republiky. V rámci zajištění je každému státnímu příslušníkovi třetí země pracovníky Mezinárodní organizace pro migraci nabízena možnost asistovaného/dobrovolného návratu (dále jen „AVR“ Assisted Voluntary Return). V případě, že se státní příslušník třetí země rozhodne vstoupit do programu AVR realizovaného IOM, je jeho vycestování realizováno pracovníky IOM. To znamená, že státní příslušník třetí země přijíždí na letiště pouze v doprovodu pracovníka IOM, v cestovním dokladu má vyznačeno běžné vízum (výjezdní příkaz), v zemi původu nejsou úřady informovány o návratu dotčeného státního příslušníka třetí země.

Níže uvedená tabulka přehledně zobrazuje celkový počet příslušníků třetích zemí, jejichž vycestování bylo realizováno v roce 2007. Čtvrtý sloupec – barevně odlišený pak poskytuje informaci o dobrovolných návratech realizovaných ve spolupráci s IOM. **V roce 2007 tedy bylo realizováno celkem 97 dobrovolných návratů příslušníků třetích zemí kategorie 3. (Číslo 97 představuje ty občany třetích zemí, kteří poskytli Policii ČR potřebné informace, většinou v souvislosti asistencí IOM.)**

Tabulka č. 3: Vyhodnocení realizovaných případů správního vyhoštění - dle způsobu realizace

Datum											za rok 2007	
STP	Celkem	Způsob realizace										
		L	LD	LE	LI	LP	PP	HP	LB	PE	--	LR
AGO - Angola	1	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--
ALB - Albánie	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
ARM - Arménie	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
BEN - Benin	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
BLR - Bělorusko	10	1	1	1	6	1	--	--	--	--	--	--
CHN - Čína	15	1	--	1	10	3	--	--	--	--	--	--
COD - Kongo, demokratická republika	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
DOM - Dominikánská republika	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
DZA - Alžírsko	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
EGY - Egypt	11	1	--	1	5	1	--	--	3	--	--	--
GEO - Gruzie	9	--	1	--	7	1	--	--	--	--	--	--
GIN - Guinea	3	--	--	--	1	--	--	--	2	--	--	--
IND - Indie	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
IRQ - Irák	5	--	--	--	5	--	--	--	--	--	--	--
KAZ - Kazachstán	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
KGZ - Kyrgyzstán	4	1	--	--	3	--	--	--	--	--	--	--
LBN - Libanon	1	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--
LKA - Srí Lanka	1	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
MDA - Moldavsko	21	12	--	--	8	--	--	--	--	--	--	1
MNG - Mongolsko	12	3	--	--	9	--	--	--	--	--	--	--
NGA - Nigérie	2	--	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--
RUS - Rusko	9	1	--	--	8	--	--	--	--	--	--	--
SCG - Srbsko a Černá Hora	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
SLE - Sierra Leone	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
SRB - Srbsko	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
SYR - Sýrie	3	--	--	--	1	2	--	--	--	--	--	--
TUR - Turecko	5	1	--	--	4	--	--	--	--	--	--	--
UKR - Ukrajina	82	1	--	--	1	1	79	--	--	--	--	--
VEN - Venezuela	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
VNM - Vietnam	28	3	--	--	17	8	--	--	--	--	--	--
Celkem	234	26	4	3	97	19	79	--	5	--	--	1

Použité zkratky :

L – letecky	LD – průvoz letecky s eskortou	LE – eskorta letecky
LI – letecky s IOM	LP – průvoz letecky	HP – pozemní cestou
LB – letecky bezpečnostní doprovod		PP – policejní průvoz
PE – policejní průvoz s eskortou	LR – letecky readmise	-- - jiný způsob

V případě, že státní příslušník třetí země odmítne do AVR programu IOM vstoupit, je deportován Policií ČR (jedná se pouze o státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou umístěni v zařízení pro zajištění cizinců). To znamená, že v letence je vyznačeno, že se jedná o deportovanou osobu, policie doprovází státního příslušníka třetí země až do letadla, úřady v zemi původu jsou informovány o návratu takového státního příslušníka třetí země. Doklady takového státního příslušníka třetí země má během letu u sebe posádka letadla a předává je úřadům v zemi původu společně s státním příslušníkem třetí země.

V případě nucených návratů je dále možno rozlišit realizaci vyhoštění s policejní eskortou či bez eskorty. Eskorta je v případě navracejícího se státních příslušníků třetích zemí použita tehdy, pokud lze předpokládat, že samotný průběh cesty by byl státním příslušníkem třetí země zmařen nebo je doprovod eskorty nezbytný z bezpečnostních důvodů. V případě realizace nucených návratů většího počtu státních příslušníků třetích zemí do okolních třetích zemí, je rovněž využíván pozemní policejní průvoz (Ukrajina). (Podrobně k jednotlivým způsobům viz. tabulka č. 3 – všechny údaje kromě čtvrtého sloupce).

Mezinárodní organizace pro migraci, která je pro PČR hlavním partnerem při realizaci dobrovolných návratů realizuje od roku 2006, resp. 2007 vlastní projekt „**Enhancing mechanisms and harmonizing standards in the field of Voluntary Return of Irregular Migrants in Central European Member States**“ – zkráceně „**Return Fund**“

Projekt byl na území České republiky realizován ve třech fázích. I. fáze v období leden – prosinec 2007; (překlenovací období) – leden – únor 2008 a II. fáze v období březen – říjen 2008. Poslední fáze končí v prosinci 2009. V rámci tohoto projektu je dotčeným příslušníkům třetích zemí poskytována vedle předodletové asistence také možnost požádat o asistenci re-integrační, a to v podobě možného finančního příspěvku na zahájení bussines plánu v zemi původu v celkové výši až 1500 EUR.

Tabulka č. 4. Návraty realizované organizací IOM v jednotlivých fázích v období od 1.1.2007 do 31.10.2008 v rámci projektu „Enhancing mechanisms and harmonizing standards in the field of Voluntary Return of Irregular Migrants in Central European Member States“

Rok	2007 I. fáze	2008 II. fáze	2008 III.fáze
Realizované návraty s re - integračním příspěvkem	69	8	55
Realizované návraty bez re - integračního příspěvku	28	0	0
Celkem	97	8	55

Pro úplnost je třeba doplnit, že kromě shora uvedených návratů, které realizuje PČR na základě vydaného rozhodnutí o správní vyhoštění, realizuje PČR také vyhoštění, které bylo jako trest „vyhoštění“ uloženo v rámci trestního řízení soudem. V roce 2007 bylo na základě soudního rozhodnutí realizováno celkem 529 vyhoštění, nejednalo se však o dobrovolné návraty.

Po realizaci dobrovolného návratu realizovaného ze zařízení pro zajištění cizinců nebo po deportaci pak platí společné opatření vůči navráceným státním příslušníkům třetích zemí. Vždy jsou zařazeni do evidence nežádoucích osob. Pokud státní příslušník třetí země dodatečně uhradí náklady spojené s jeho vycestováním, je z této evidence vyřazen. Pokud tyto náklady zpětně neuhradí, je v evidenci nežádoucích osob zanesen po dobu max. 6 let.

Na základě shora podrobně rozepsaných údajů lze říci, že v roce 2007 bylo realizováno celkem 190 dobrovolných návratů (příslušníci třetích zemí v režimu zákona o pobytu cizinců (Tabulka č. 3 a 4) + příslušníci třetích zemí v režimu zákon o azylu (Tabulka č. 1)), 137 realizovaných případů správního vyhoštění jinou formou než je dobrovolný návrat a 529 realizovaných soudních rozhodnutí o vyhoštění.

Hlavní subjekty odpovědné za řízení fondu

Kontrolní a řídicí systém byl v době vytváření tohoto dokumentu v přípravné fázi. Níže jsou uvedeny hlavní subjekty, které byly do kontrolního a řídicího systému navrženy.

Odpovědným orgánem za implementaci Evropského návratového fondu je Ministerstvo vnitra ČR, respektive odbor azylové a migrační politiky (dále jen OAMP) jakožto věcný gestor za tuto problematiku.

Certifikačním orgánem byl navržen odbor finanční kontroly, Ministerstvo vnitra ČR.

Auditním orgánem byl navržen odbor 52 Auditní orgán – Centrální harmonizační jednotka, Ministerstvo financí ČR.

1.2. Příslušná opatření, která členský stát doposud přijal

Na národní úrovni je migrační politika řešena dvěma zásadními koncepčními dokumenty, kterými jsou Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců, schválené usnesením vlády České republiky č.55 ze dne 13. ledna 2003 a Akční plán boje s nelegální migrací, který byl schválen usnesením vlády České republiky č. 108 ze dne 4. února 2004, který je každoročně doplňován aktualizovaným Harmonogramem plnění plánu opatření k boji s nelegální migrací pro konkrétní rok.

Významným dokumentem, který souhrnně informuje o problematice migrace v České republice je Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky. Tato zpráva je každoročně připravována Ministerstvem vnitra ČR. Cílem zprávy je popsat aktuální situaci v oblasti a porovnat některé profilové ukazatele s hodnotami předchozího roku.

Vzhledem k tomu, že problematika migrace není problematikou jednoho resortu, ale problematikou typicky průřezovou, která se dotýká téměř všech ministerstev či jiných ústředních orgánů státní správy, bylo zapotřebí vytvořit platformu, na které by se setkávali zástupci všech dotčených subjektů, a to za účelem výměny informací, řešení problematických otázek či koncepčních záležitostí. Usnesením vlády č. 933 ze dne 22. srpna 2007 tak bylo zřízeno Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (dále jen „ANACEN“), jehož hlavním úkolem je vyhodnocování situace v oblasti hranic a mezinárodní migrace,

zpracovávání pravidelných zpráv, včetně návrhů řešení problematických otázek, zpracovávání strategických a koncepčních dokumentů v této oblasti. Úlohou ANACENU je rovněž zajištění mezirezortní výměny informací a pravidelné vyhodnocování rizik souvisejících s migrací.

Jedná se o mezirezortní analytické pracoviště stálého charakteru, na jehož činnosti se podílí všechny orgány státní správy zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a migrace. Analytické centrum se zaměřuje na sledování a analýzy migrace jako komplexního jevu. Cílem tohoto centra proto není postihovat pouze dílčí problematiky, ale přispět k vytvoření komplexního obrazu migrační reality v ČR.

Významným mechanismem realizace návratové politiky na národní i evropské úrovni jsou readmisní smlouvy. V roce 2006 bylo podle readmisních dohod se sousedními státy na všech úsecích státních hranic vyžádáno převzetí celkem 1 162 osob. Stejně jako v letech předchozích, převládala vyžádání převzetí ze strany sousedních států.

V roce 2007 měla Česká republika sjednány readmisní smlouvy celkem s 12 státy. Mezi nimi jsou všechny sousední státy (Německo, Polsko, Rakousko, a Slovensko) a dále Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldávie a Kanada. S Francií byla smlouva podepsána, z důvodu neexistence prováděcího protokolu však dosud nevstoupila v platnost.

S některými zdrojovými zeměmi je Česká republika v jednání na bilaterální úrovni, kdy sjednání readmisních smluv se nachází v různé fázi rozpracovanosti. Konkrétně se jedná o readmisní smlouvy s Gruzíí a Arménií. Před ratifikací je readmisní smlouva s Vietnamem.

Jednání s dalšími zdrojovými zeměmi proběhla či probíhají na komunitární úrovni. Dnem 1. června 2007 vstoupila v platnost readmisní dohoda s Ruskem. Od 1. ledna 2008 vstoupilo v platnosti 6 readmisních smluv (Ukrajina, Moldavsko, země západního Balkánu – Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Makedonie, Srbsko). V současné době je dále platná readmisní smlouva s Albánií, Hongkongem, Macaem a Srí Lankou. V jednání nadále zůstávají readmisní smlouvy s Tureckem, Marokem, Pákistánem, Alžírskem a Čínou.

Postupy a projekty v oblasti asistovaných/dobrovolných návratů

Projekty realizované v rámci Evropského uprchlického fondu (EUF)

Problematikou dobrovolných návratů se v rámci EUF II věnovaly tři projekty v rámci EUF 2006 (realizovány v roce 2007) a tři projekty v rámci EUF 2007 (realizovány v roce 2008). Realizátorem těchto projektů byla SUZ.

V rámci EUF 2006 byly realizovány tyto projekty (přehledná tabulka počtu repatriovaných osob včetně zemí návratu je uvedena níže):

- EUF 2006-02 Návratový program pro občany zemí Asie v celkové výši 1 085 530,62 Kč, v rámci tohoto projektu bylo celkem repatriováno 35 osob,
- EUF 2006-03 Návratový program pro občany zemí Evropy v celkové výši 858 396,15 Kč, v rámci tohoto projektu bylo celkem repatriováno 27 osob,
- EUF 2006-04 Návratový program pro občany zemí Afriky v celkové výši 439 034,96 Kč, v rámci tohoto projektu bylo celkem repatriováno 31 osob.

Tři výše uvedené návratové reintegrační programy byly realizovány v partnerství s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Projekty se zaměřily na podávání informací o

dobrovolných návratech, o situaci v zemi původu nebo regionu původu nebo dřívějšího obvyklého bydliště. Projekty zajistily také nákup letenek, náhradní cestovní doklady či víza a poskytly pomoc při opětovném začlenění v zemi původu prostřednictvím reintegrační asistence a celkové organizační, logistické a finanční prostředky na dobrovolné návraty osob z cílové skupiny do země původu. Počet poskytnutých víz a náhradních cestovních dokladů a počet poskytnutých reintegračních příspěvků a služeb uvádějí tabulky níže.

V rámci projektů proběhly diskuse s žadateli o výhodách repatriace a následné reintegrace v rámci projektu, a to 46 návštěv v přijímacích a pobytových střediscích. Do azylových středisek byl distribuován bulletin v osmi jazykových mutacích.

Tabulka č. 5: Počet vyřízených víz a náhradních cestovních dokladů

Oblast návratu	Počet víz a náhradních cestovních dokladů
Evropa	3
Afrika	2
Asie	7
Celkem	12

Tabulka č. 6: Poskytnuté služby a příspěvky

Oblast návratu	Počet reintegračních příspěvků	Počet osob, kterým byla poskytnuta reintegračních služeb
Evropa	13	2
Afrika	2	0
Asie	22	0
Celkem	37	2

Na projekty realizované v rámci EUF 2006 navázaly projekty předložené v rámci výzvy EUF 2007. Realizátorem projektů je opět SUZ, která v této oblasti spolupracuje s již zmíněnou IOM. Tři návratové projekty pro občany zemí Asie - EUF 2007-05, Afriky - EUF 2007-08 a Evropy - EUF 2007-09 se začaly realizovat v lednu 2008, poběží do prosince 2008. Z druhých zpráv o pokroku projektů za období od 1. 1. do 31. 8. máme tyto výsledky:

- EUF 2007-05 – bylo provedeno 40 repatriací, šesti osobám byl zajištěn náhradní cestovní doklad, třem osobám byl poskytnut reintegrační příspěvek. Celkem bylo vynaloženo 416 0723 Kč (58,94% z celkové plánované částky).
- EUF 2007-08 – bylo provedeno 6 repatriací, u jedné osoby byl zajištěn zápis dítěte do pasu, reintegrační příspěvek byl poskytnut 3 osobám. Celkem bylo vynaloženo 47 718 Kč (8,88% z celkové plánované částky).
- EUF 2007-09 – bylo provedeno 25 repatriací, pěti osobám byl zajištěn náhradní cestovní doklad a reintegrační příspěvek byl vyplacen šesti osobám. Celkem bylo vynaloženo 229 862 Kč (40,33% z celkové plánované částky).

V rámci těchto projektů bylo dosud vytvořeno a distribuováno 1000 kusů letáků v 10 jazycích.

Můžeme tedy očekávat, že na výše uvedené projekty navážou projekty v rámci ENF.

Programy vlády ČR

V oblasti asistovaných/dobrovolných návratů Česká republika úzce spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Tato spolupráce je založena rámcovou smlouvou o spolupráci mezi Českou republikou a Mezinárodní organizací pro migraci, která byla pod č. 308/1998 Sb. publikována ve Sbírce zákonů. V souladu s touto smlouvou jsou uzavřeny další smluvní vztahy pro konkrétní programy. Jedná se zejména o Program dobrovolných návratů a v jeho rámci poskytování informací k problematice dobrovolných návratů, asistenci při realizaci asistovaného/dobrovolného návratu, zejména při vyřízení náhradního cestovního dokladu v případě, že státní příslušník třetí země nedisponuje platným cestovním dokladem, asistenci při zajištění jiných dokladů, potřebných k realizaci dobrovolného návratu, zajištění asistence v průběhu tranzitu a případné asistence v cílové zemi, resp. v zemi návratu.

Vláda Československé federativní republiky, stejně jako později i vláda České republiky v souvislosti s balkánským konfliktem poskytovala na svém území v letech 1991 až 1997 dočasné útočiště celkem 5 200 uprchlíkům z bývalé SFRJ zvláště pak z Bosny a Hercegoviny. Institut dočasného útočiště neměl oporu v zákoně, byl proto upraven usneseními vlády ČR. Program zahrnoval přepravu lidí z ohrožených teritorií do bezpečí v ČR a pobyt v ČR včetně plného materiálního, zdravotního a sociálního zabezpečení. V návaznosti na uzavření Daytonské mírové smlouvy přijala vláda ČR v roce 1996 Program dobrovolné repatriace osob v dočasném útočišti a Projekt trvalého řešení situace osob v dočasném útočišti na území ČR. Jednalo se o přepravu na náklady ČR, finanční dar pro první fázi života po návratu, zdravotnické potřeby a léky dle zdravotní indikace na půl roku. Program dobrovolné repatriace osob v dočasném útočišti byl doprovázen následnými rekonstrukčními a humanitárními projekty zahraniční rozvojové pomoci, které pomáhaly vytvořit zázemí pro návrat uprchlíků. Jednalo se především o obnovu zdravotnické a školní infrastruktury, dále obnovu a výstavbu bytových jednotek pro navrátilce. Realizaci projektů zajistilo Ministerstvo vnitra ČR prostřednictvím českých nevládních organizací. Velkou roli hrál také program léčebné péče především o děti zraněné během válečných operací MEDEVAC. Stejný postup institutu dočasného útočiště (pobyt v ČR, dobrovolná repatriace, rekonstrukční a humanitární projekty zahraniční rozvojové pomoci, program MEDEVAC) byl užit také při dočasném útočišti uprchlíkům z Kosova s tím rozdílem, že uprchlíci nebyli evakuováni vzhledem k válečné situaci přímo z Kosova, ale z uprchlických táborů na území FYROM cca 10 evakuačními lety.

Problematika asistovaných /dobrovolných návratů byla částečně řešena také v rámci projektů zahraniční rozvojové spolupráce. V letech 2000-2007 prostřednictvím partnerů z řad nevládních a mezinárodních organizací (Člověk v tísni, o.p.s., Charita Česká republika, Mezinárodní organizace pro migraci) vybraných ve výběrových řízeních byly realizovány aktivity zaměřené na stabilizaci obyvatelstva a prevenci možné neregulární migrace. Tyto projekty byly realizovány v Arménii, Gruzii, Moldavsku a na Ukrajině.

1.3. Celkový objem přidělených národních zdrojů

I. Na základě smlouvy uzavřené mezi OAMP a IOM Praha byl v období 1.7.2006 – 31.12.2006 realizován projekt „Zvýšení kapacity IOM v programu AVR (Assisted Voluntary Return Programme). Projekt byl zaměřen na asistované dobrovolné návraty neúspěšných

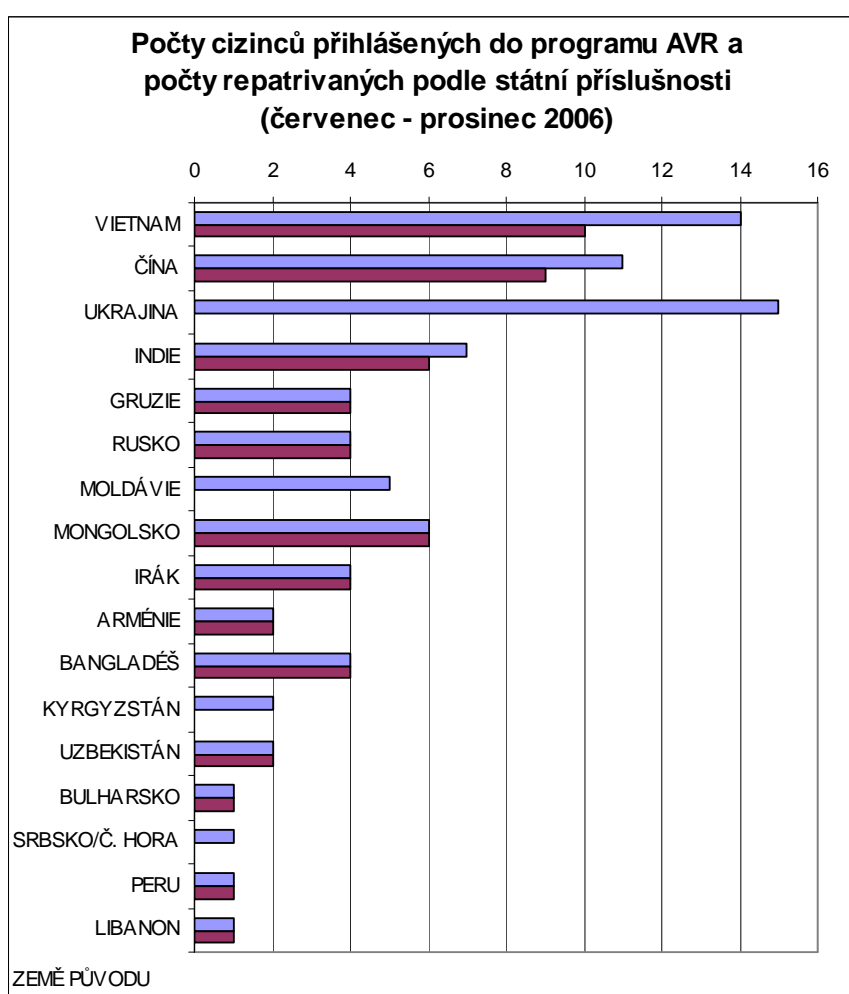
žadatelů o azyl v České republice a asistované návraty státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou povinni vycestovat z území ČR.

Maximální částka k čerpání na aktivity projektu byla smluvně stanovena na 900 000,- Kč.

V období od 1. července 2006 do 31. října 2006 byla konzultována možnost dobrovolného návratu s celkem 305 zajištěnými státními příslušníky třetích zemí, z nichž 84 se přihlásilo do programu AVR. Většina těchto státních příslušníků třetích zemí, rozhodnutých vrátit se do země původu, byla bez cestovních dokladů (86% ze všech oslovených státních příslušníků třetích zemí, kteří se přihlásili do programu AVR).

Počet státních příslušníků třetích zemí přihlášených do programu a počet repatriovaných státních příslušníků třetích zemí v rámci programu AVR dle státní příslušnosti uvádí následující tabulka:

Graf č. 2

II. V rámci spolupráce mezi IOM a Ředitelstvím služeb cizinecké policie (ŘSCP) bylo celkem zabezpečeno vycestování 196 státních příslušníků třetích zemí v roce 2006 a 75 státních příslušníků třetích zemí v období od 1. ledna 2007 do 20. září 2007.

III. Pro období 2008/2009 je realizován projekt pod názvem *PHASE III: Enhancing mechanisms and harmonizing standards in the field of Voluntary Return of Irregular Migrants in Central European Member States*

Realizátorem projektu je IOM Praha, MV ČR je partnerskou organizací projektu. Policie ČR – ŘSCP se na projektu podílí kofinancí ve výši 52 371 EUR.

2. ANALÝZA POŽADAVKŮ V ČLENSKÉM STÁTĚ

2.1. Požadavky členského státu v souvislosti s výchozí situací

V období 2008-2013 lze předpokládat trvalou potřebu realizace asistovaných/dobrovolných návratů státních příslušníků třetích zemí z území České republiky. Do současné doby se podařilo nastavit základní spolupráci se subjekty asistujícími na území České republiky při realizaci asistovaných/dobrovolných návratů. Problematika dobrovolných návratů a finanční podpora činností s nimi spojenými je také částečně upravena zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu státních příslušníků třetích zemí na území České republiky, a o změně některých zákonů, v platném znění (dále jen "zákon o pobytu cizinců"). Jak je výše v čl. 1 uvedeno, samostatnou kategorií tvoří osoby žádající nebo požívající mezinárodní ochrany, a to jak formou azylu, tak formou doplňkové ochrany (subsidiary protection) tak formou ochrany dočasné (temporary protection). Pro tuto kategorii státních příslušníků třetích zemí je možnost dobrovolného návratu upravena zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění. Podmínky stanovené zákonem pro možnost žádat o dobrovolný návrat, jak jsou tímto zákonem stanoveny, je rozvedeno výše.

S ohledem na počty skutečně realizovaných návratů v předchozích letech bude nezbytné vyhodnotit stávající mechanismy nastavené pro realizaci dobrovolných/asistovaných návratů, a to v jejich celku, tedy u žadatelů o mezinárodní ochranu a příslušníky třetích zemí, pobývajících na území na základě povolení vydaného podle zákona o pobytu cizinců.. Nastavený systém poskytovaných služeb bude třeba zlepšit tak, aby se zvýšila jeho efektivnost. Jedním z obecných cílů, kterého by mělo být dosaženo v této oblasti, a to i za využití prostředků ENF, je nastavení účelného a dostupného systému dobrovolných návratů, který by motivoval státní příslušníky třetích zemí k dobrovolnému odjezdu do země původu či země, kde mají povolen pobyť. Předností tohoto systému by měla být odpovídající informovanost, rychlost, dostupnost a realizace návratu za důstojných podmínek. Dobrovolné návraty by měly být určeny všem státním příslušníkům třetích zemí, kteří nesplňují či přestali splňovat podmínky pro pobyt na území ČR.

- Zásadním požadavkem pro budoucí období je zajištění pokračování programu dobrovolného návratu. Je nezbytné, aby pro státní příslušníky třetích zemí, kteří nesplňují nebo v blízké době přestanou splňovat podmínky pro povolení pobytu na území České republiky byla zabezpečena možnost dobrovolného důstojného návratu do země původu či předchozího pobytu. Stejně tak pro žadatele o mezinárodní ochranu, jakož i osoby požívající doplňkovou ochranu či dočasnou ochranu a osoby, kterým byla ochrana ve smyslu těchto institutů odňata, ukončena či se dobrovolně rozhodli této ochrany vzdát je třeba tuto možnost ze strany státu nabídnout. Bude nezbytné, aby došlo k revizi již nastavených mechanismů a tyto byly upraveny s cílem zvýšení jejich efektivnosti. Výstupem by následně měla být jednotná procedura pro realizaci dobrovolných návratů s jasnou metodikou, která bude využívána v rámci jednotného systému Návratového centra.
- Jako jedno z vhodných opatření pro posílení efektivnosti činností spojených s realizací asistovaných/dobrovolných návratů se jeví možnost aplikace postupů již nastavených v jiných členských státech EU. Pro získání úplných informací o těchto postupech bude třeba zadat ke zpracování studii o existujících postupech v rámci EU. Tento

požadavek bude naplněn v rámci Priority č.1, kdy bude zpracována studie popisující praxi v jednotlivých členských zemích. Součástí této studie bude také návrh na možné uplatnění postupů v oblasti AVR jiných členských států v České republice.

Cílem tohoto opatření bude zvýšení efektivity aktivit v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů a využití již osvědčených postupů, které jsou úspěšně realizovány v jiných členských státech. Naplnění tohoto cíle pak dojde realizací opatření navržených v rámci provedené studie.

- Jako další vhodné opatření se jeví vytvoření systému motivačních pobídek pro navracející se státní příslušníky třetích zemí. Při přípravě pobídkového systému bude třeba vycházet ze zkušeností získaných v rámci realizace asistovaných/dobrovolných návratů v předchozích letech. Zejména budou využity zkušenosti a poznatky získané v rámci projektu *Enhancing mechanisms and harmonizing standards in the field of Voluntary Return of Irregular Migrants in Central European Member States*“ Pro potřeby vytvoření tohoto systému bude vhodné zadat ke zpracování studii zaměřenou na vyhodnocení jednotlivých motivačních faktorů, respektive jejich vnímání cílovou skupinou. Součástí této studie by mělo být také vyhodnocení dopadu, respektive vnímání cílovou skupinou, represivních opatření, ke kterým je přistupováno v souvislosti s návraty (vyhoštěním) z území České republiky. Výsledná studie by měla poskytnout ucelený obrázek o existujících motivačních/represivních opatřeních a vyhodnocení jejich využití a dopadů v praxi. Na základě dosavadních zkušeností je zřejmé, že bude třeba zásadním způsobem posílit aktivity realizované na území států návratu navracejících se státních příslušníků třetích zemí tak, aby nastavené podmínky zohledňovaly potřeby státních příslušníků třetích zemí, tedy byly motivační a vedly ke zvýšení zájmu dotčených státních příslušníků třetích zemí o návrat a následně k zajištění stability realizovaného asistovaného/dobrovolného návratu. Jednou ze stěžejních částí realizovaného programu tedy musí být re – integrační aktivity v zemích původu navracejících se státních příslušníků třetích zemí.

Cílem těchto aktivit bude posílení efektivity opatření realizovaných na podporu asistovaných/dobrovolných návratů tak, aby opatření, která budou využívána, co nejvíce odpovídala potřebám a požadavkům cílové skupiny tedy navracejících se státních příslušníků třetích zemí a byla tedy schopná je motivovat k rozhodnutí se pro využití možnosti dobrovolného návratu. Naplnění tohoto cíle dojde posílením aktivit nejvíce motivujících cílovou skupinu k zapojení se do programů dobrovolných návratů.

- Pro zvýšení efektivity aktivit realizovaných v návratové oblasti bude nutné zaměřit se také na posílení spolupráce se zeměmi, se kterými je v oblasti návratů součinnost komplikovaná či vůbec neexistuje. V tomto smyslu se jeví jako vhodné opatření posílení spolupráce na pracovní úrovni přímo dotčených orgánů České republiky (zejména Služby cizinecké policie) a orgánů odpovědných k identifikaci a převzetí občanů vybraných zemí návratu. Seznam zemí, ve kterých budou takové projekty realizovány, bude vycházet z potřeb aktuální situace, nicméně by neměl být realizován na území státu, se kterým má Česká republika uzavřenu dohodu o readmisi. Zároveň budou pro možné schválení projektu stanovena kritéria ohledně minimálního celkového počtu migrantů dané země žijících na území České republiky. Odpovědný orgán si vyhradí možnost ve vyhlášení výzvy k předkládání projektů stanovit seznam zemí, pro které mohou být projekty ve stanoveném období předkládány.

Cílem těchto aktivit bude stanovení skupiny cílových zemí s největší potřebou posílení spolupráce mezi státními orgány země původu a státními orgány České republiky, působících v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů. Seznam zemí bude vytvářen

aktuálně, vždy pro roční plán a bude vycházet z aktuální situace (aktualizován podle potřeby, vždy v rámci ročního plánu). Naplnění stanoveného cíle dojde navázáním přímé spolupráce na pracovní úrovni mezi kompetentními orgány zemí původu a příslušných státních orgánů České republiky.

- V posledním období realizace návratových projektů bude třeba vyhodnotit jejich celkovou úspěšnost tak, aby pro budoucí opatření v této oblasti bylo možné využít nově získaných poznatků. Provedení evaluace bude jednou z akcí pod Prioritou 4. Cílem závěrečné evaluace všech realizovaných opatření je vyhodnocení aktivit, které byly rozvinuty nebo nově vytvořeny s podporou Evropského návratového fondu. Cílem takového vyhodnocení je sestavení seznamu jednotlivých opatření podle efektivity, kterou za dobu realizace tato jednotlivá opatření vykazovala. Toto vyhodnocení pak bude následně použito jako podklad pro další plánování aktivit v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů pro příslušníky třetích zemí v České republice.

2.2. Operační cíle členského státu navržené s cílem splnit dané požadavky

S ohledem na skutečnosti uvedené v předchozí kapitole 2.1. je potřeba, aby Česká republika realizovala takové operační cíle, které povedou ke splnění stanovených požadavků.

Lze konstatovat, že pro podporu realizace účinné návratové politiky, respektive zefektivnění již fungujících nebo zavedení nových mechanismů bude třeba zajistit doplňkové finanční zdroje. Bude se jednat zejména o činnosti, které jsou realizovány na území domovských států navracejících se migrantů. Mechanismy již existující na území České republiky bude třeba revidovat a případně inovovat tak, aby se zvýšila jejich efektivnost. V této souvislosti bude třeba zvážit možná motivační opatření, konkrétně vytvořit systém motivačních pobídek pro navracející se státní příslušníky třetích zemí zaměřené zejména na jejich re-integraci do společnosti v zemi návratu. Zároveň bude třeba zajistit finanční prostředky na aktivity spojené s výměnou zkušeností s odborníky na problematiku návratů z jiných členských států EU s cílem zjištění možných postupů, jejichž prostřednictvím lze zvýšit účinnost prováděných opatření.

• Operační cíl 1

Zajištění pokračování činnosti programu dobrovolných návratů a posílení informovanosti o službách v jeho rámci poskytovaných u cílové skupiny, odborné a laické veřejnosti

Účelem tohoto operativního cíle je zajistit pro všechny kategorie cílové skupiny, tedy jak státní příslušníky třetích zemí pobývajících na území České republiky na základě povolení k pobytu vydaného podle zákona o pobytu státní příslušníky třetích zemí a státní příslušníky třetích zemí, jejichž pobyt je upraven v rámci zákona o azylu (žadatelé o mezinárodní ochranu, osoby požívající mezinárodní ochranu, dočasnou ochranu i po ukončení poskytování této ochrany) možnost důstojného dobrovolného návratu. Na základě dosavadních zkušeností je zřejmé, že existující systémy bude třeba revidovat a sjednotit do jediného systému řešeného v rámci jednotné metodiky pro realizaci dobrovolných návratů. Služby poskytované v rámci programu dobrovolného návratu musí být jednotné a dostupné pro všechny osoby cílové skupiny. Ze shora uvedených důvodů se jako nejvhodnější řešení

jeví zřízení Návratového centra v jehož rámci bude poskytováno nejen poradenství, ale i přímá individuální asistence (dle potřeby) a další související služby.

Na základě předchozích zkušeností je zřejmé, že zásadním předpokladem pro úspěšnou realizaci programu dobrovolného/asistovaného návratu je v dostatečné míře šířená informace o jeho existenci směrem k cílové skupině. Dosavadní snahy o zajištění plošného informačního pokrytí území celého státu nebyly úspěšné. Z toho důvodu bude nezbytné zaměřit se právě na tuto oblast .

Tento Operační cíl bude naplněn realizací Opatření 1, Opatření 2, Opatření 4, Opatření 9.

- **Operační cíl 2**

Zajištění udržitelnosti realizovaných návratů a motivace pro volbu dobrovolného návratu mezi cílovou skupinou

Obecně lze říci, že úspěšnost realizace programů dobrovolných/asistovaných návratů je velmi úzce spojena se třemi zásadními momenty. Jednak je to koordinované a efektivní fungování programu dobrovolných návratů, v jehož rámci jsou zajištěny veškeré služby nezbytné pro zajištění potřebné asistence. Druhým zásadním momentem je dostatečné povědomí o možnosti volby dobrovolného návratu mezi cílovou skupinou a správně nastavené nástroje, způsobilé státní příslušníky třetích zemí k zapojení se do programu motivovat. Neméně důležitým momentem je pak schopnost zajistit udržitelnost realizovaného návratu. Na základě předchozích zkušeností je zřejmé, že významným nástrojem pro zajištění udržitelnosti návratu jsou re – integrační programy v zemích návratu dotčených státních příslušníků třetích zemí. V rámci těchto programů je možné poskytnout státním příslušníkům třetích zemí nejen po příjezdovou asistenci, ale také dlouhodobější péči zaměřenou na jeho znovu zapojení do běžného života. V rámci naplňování tohoto operačního cíle bude možné částečně vycházet z dosavadních zkušeností. Nezbytné však bude vyhodnotit dopad jednotlivých motivačních pobídek a zároveň nabízející se opatření pro udržitelnost návratu tak, aby bylo možné snadno vyhodnotit vhodnost jednotlivých opatření pro konkrétní individuální případy. S tímto cílem bude třeba vytvořit metodiku pro rozhodování o žádostech o jednotlivé formy podpory.

Tento cíl bude naplněn realizací Opatření 5 a Opatření 8.

- **Operační cíl 3**

Zvýšení efektivnosti již existujících programů dobrovolného návratu, podpora pracovníků podílejících se na realizaci dobrovolných/asistovaných návratů, sběr získávání zkušeností a podpora mezinárodní spolupráce při realizaci dobrovolných návratů

S cílem zvýšení efektivnosti a případné inovace existujících mechanismů, využívaných na národní úrovni při realizaci dobrovolných návratů bude třeba získat informace o stávající praxi ostatních členských států v oblasti dobrovolných návratů. Zároveň bude třeba vyhodnotit možnost využití zahraničních modelů v českém prostředí. S tím úzce souvisí nutnost zajistit průběžné školení pracovníků odpovědných za realizaci programů dobrovolného návratu o nejnovějších postupech v této oblasti. Pro usnadnění mezinárodní spolupráce, která je v oblasti realizace dobrovolných návratů nezbytná, bude třeba pro národní pracovníky zajistit navázání přímé pracovní spolupráce s odpovědnými pracovníky státních orgánů, odpovědných za činnosti související ověřováním totožnosti a činností souvisejících v domovských zemích navracejících se státních příslušníků třetích zemí. Za tím účelem bude vytvořen program mezinárodní spolupráce, budou definovány země, které jsou z pohledu

České republiky v oblasti realizace AVR problematické a bude jim nabídnuta užší spolupráce, spočívající ve výměně informace, bližším vzájemným seznámením s národními postupy, ve vrcholné fázi v rámci zahraničních cest.

Tento cíl bude naplněn realizací Opatření 6, Opatření 7 a Opatření 10.

- **Operační cíl 4**

Zvýšení efektivity již existujících programů nucených návratů, podpora zaměstnanců podílejících se na programech nucených návratů, získávání zkušeností a podpora mezinárodní spolupráce v oblasti nucených návratů.

S cílem zvýšení efektivity a možného zlepšení existujícího systému při výkonu nucených návratů na národní úrovni bude nutné upravit stávající metodologii, identifikovat mezery které se mohou vyskytovat v systému a určit možné prostředky ke zlepšení existujících systémů. Bude také potřeba podporovat přímou profesní spolupráci mezi národními pracovníky s pracovníky státních orgánů, kteří jsou odpovědní za ověřování identity a ostatní aktivity vztahující se k zemi návratu. K zajištění důstojnosti občanů třetích zemí, kterých se toto dotýká je potřeba podporovat služby, které jsou poskytovány občanům třetích zemí, kterým bylo vydáno správní rozhodnutí o správním vyhoštění. Bude nutné zajistit obecné poradenství týkající se nucených návratů. Zvláštní pozornost bude muset být věnována právnímu poradenství, které bude dostupné pro všechny občany třetích zemí, kterým bylo vydáno správní rozhodnutí o správním vyhoštění. S cílem zajistit poradenství dostupné pro všechny členy cílové skupiny, bude nutné zajistit překlad do potřebných jazyků. Přístup k informacím je základní a nezbytný, proto budou v prvním roce v rámci příslušného opatření vytvořeny informační letáky. Během příprav informačních materiálů bude připraven výtah ze správního rozhodnutí o správním vyhoštění, který bude připraven pro cizince, kterým bude vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (občané třetích zemí, kteří vstoupili a pobývali na území ČR nelegálně). Tento výtah bude přeložen do nejčasněji používaných jazyků v rámci cílové skupiny. Pokud budou nalezeny nějaké nedostatky v poskytování ubytovacích služeb v záchytných zařízeních, v souvislosti s ubytováváním rodin či nezletilých, bude vyhlášena výzva k předkládání projektů s cílem tyto nedostatky odstranit.

Tento operační cíl bude naplněn realizací Opatření č. 3.

3. STRATEGIE ZAMĚŘENÁ NA DOSAŽENÍ CÍLŮ

3.1. PRIORITA 1: Podpora a rozvoj strategického přístupu k řízení návratů členskými státy

Opatření 1	Programy asistovaného/dobrovolného návratu, PR aktivity na podporu dobrovolných/asistovaných návratů a sběr dat. Hlavním účelem tohoto opatření je podpořit a případně dále zkvalitnit již existující systém služeb poskytovaných státním příslušníkům třetích zemí v souvislosti s dobrovolným/asistovaným návratem.
a) Popis daných cílů a užitých ukazatelů	V rámci podpořených projektů budou poskytovány jednak služby všeobecně informativní k dobrovolným/asistovaným návratům, dále pak přímá asistence při realizaci dobrovolného/asistovaného návratu. V průběhu realizovaných aktivit bude docházet ke sběru dat, která budou v závěru vyhodnocena a popsána. Tento výstup bude sloužit jak podklad pro přípravu opatření v navazujícím období. V rámci tohoto opatření budou podpořeny, případně rozšířeny stávající aktivity v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů. Informace a konzultace k problematice dobrovolných/asistovaných návratů budou poskytovány v sídle realizátora projektu. Dále budou zabezpečeny pravidelné návštěvy zařízení, ve kterých jsou umístěny nebo se vyskytují osoby cílové skupiny. Konkrétně se bude jednat o pravidelné návštěvy zařízení pro zajištění cizinců, zařízení pro žadatele o mezinárodní ochranu a věznic. Pro zajištění přístupu k informacím ohledně možnosti dobrovolného/asistovaného návratu budou zpracovány přehledné informační materiály, které budou poskytovat ucelenou informaci k asistovaným/dobrovolným návratům. Bude se jednat o úpravu stávajících materiálů nebo vytvoření nových. Všechny tyto informační materiály budou k dispozici v potřebných jazykových mutacích. Šíření informací ohledně možnosti dobrovolného/asistovaného návratu bude dále probíhat při dalších vhodných příležitostech, zejména na akcích, kde dochází k větší kumulaci osob cílové skupiny. Např. festivaly etnické hudby, filmové festivaly zaměřené na problematiku lidských práv, atp. V rámci aktivit projektů vybraných k realizaci pod tímto opatřením bude dále poskytována individuální asistence při přípravě realizace dobrovolného/asistovaného návratu. Asistence bude zahrnovat komunikaci se zastupitelskými úřady zemí původu navracejících se státních příslušníků třetích zemí, zejména v souvislosti se získáním potřebných dokladů a

	asistenci při zajištění ekonomicky nejvýhodnějšího způsobu vycestování z území České republiky.
b) Cíle a indikátory	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zajištění snadného přístupu k uceleným informacím a konzultacím v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů pro cílovou skupinu – snadná dostupnost informačních materiálů na celém území, • zajištění přístupu k individuální asistenci při realizaci dobrovolného/asistovaného návratu pro cílovou skupinu, • vytvoření jednotných informačních materiálů k problematice dobrovolných/asistovaných návratů, • vytvoření propagačně informačních materiálů (krátké dokumentární filmy) ke zvýšení zájmu o dobrovolné/asistované návraty a zvýšení informovanosti o nich mezi celou cílovou skupinou (průběh asistovaného návratu, příběhy konkrétních osob, re-integrační aktivity, atp.). <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla celkem poskytnuta informace/konzultace k dobrovolnému/asistovanému návratu, • počet konzultací k problematice dobrovolného/asistovaného návratu poskytnutých v sídle realizátora projektu, • počet konzultací k problematice dobrovolného/asistovaného návratu poskytnutých v zařízení pro zajištění cizinců, • počet konzultací k problematice dobrovolného/asistovaného návratu poskytnutých v zařízeních pro žadatele o mezinárodní ochranu, • celkový počet zařízení navštívených s cílem poskytnutí informace k problematice dobrovolného/asistovaného návratu (ZZC, PoS, věznice), • počet asistencí poskytnutých při realizaci dobrovolného/asistovaného návratu, • počet státních příslušníků třetích zemí, kteří skutečně vycestovali z území České republiky, • zpráva o situaci v oblasti asistovaných/dobrovolných návratů a počet doporučení a návrhů ke zvýšení účinnosti aktivit v této oblasti, • počet aktualizovaných informačních materiálů, • počet nově vytvořených informačních materiálů, • počet náhradních cestovních dokladů vyřízených pro navracející se státní příslušníky třetích zemí, • počet jiných aktivit uskutečněných s cílem propagace programu dobrovolného/asistovaného návratu po celém území ČR,

	<ul style="list-style-type: none"> počet krátkých dokumentárních filmů zaměřených na témata související s dobrovolným/asistovaným návratem.
c) Specifická priorita	Ano
Implementační metoda	Metoda udělujícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

Opatření 2	<p>Instruktážní filmy na podporu zájmu o programy AVR</p> <p>V rámci efektivní návratové politiky je třeba pro realizaci návratů zajistit ucelený komplex služeb, které mohou být dotčenému státnímu příslušníkovi třetích zemí nabídnuty. Jednou z nejpodstatnějších informací, která musí být pro cílovou skupinu dostupná, je informace o podmínkách a průběhu dobrovolného/asistovaného návratu. Záměrem tohoto opatření je tedy posílit informovanost cílové skupiny o podmínkách a průběhu dobrovolného/asistovaného návratu. Ze stávajících zkušeností vyplývá, že řada příslušníků třetích zemí není schopna jasně pochopit rozdíl mezi dobrovolným/asistovaným návratem a vyhoštěním (deportací), případně vyhoštěním s eskortou. Pro zajištění úplné informovanosti cílové skupiny před rozhodnutím o vstupu do programu AVR bude vytvořen instruktážní film zachycující průběh asistovaného/dobrovolného návratu a průběh vyhoštění/vyhoštění s eskortou.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	<p>Cílem tohoto opatření je vytvoření informačního materiálu, který jasnou a srozumitelnou formou – formou instruktážního filmu nabídne cílové skupině jasný obrázek o průběhu asistovaného/dobrovolného návratu. Film by měl ve zkrácené formě zachycovat všechny fáze předodjezdové přípravy až po skutečnou realizaci návratu. Případně by zde měly být okrajově zachyceny i re-integrační programy, které jsou nabízeny po příjezdu v zemi původu. Stejnou formou, tedy formou instruktážního filmu bude připravena informace o průběhu deportace/deportace s eskortou. V rámci výzvy k předkládání projektů pod tímto opatřením bude definována informace, která má být cílové skupině předána. Bude ponecháno na předkladatelích projektů, zda zvolí formu jednoho filmu, zachycujícího, případně porovnávacího obě tyto možnosti nebo zda budou natočeny dva filmy. Zvolená varianta musí být vždy v projektu jasně zdůvodněna.</p>
b) Cíle a indikátory	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> natočení instruktážního filmu/filmů zachycujícího průběh dobrovolného návratu, natočení instruktážního filmu/filmů zachycujícího průběh vyhoštění/vyhoštění s eskortou. <p><u>Indikátory:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • počet instruktážních filmů natočených s cílem podpory programů AVR, • počet prezentací instruktážního filmu/filmů v zařízeních pro zajištění cizinců, • počet prezentací instruktážního film/filmů v zařízeních pro žadatele o mezinárodní ochranu, • počet prezentací instruktážního filmu/filmů pro cílovou skupinu mimo zařízení, • počet prezentací instruktážního filmu/filmů pro odbornou a laickou veřejnost v sídle realizátora projektu, • počet prezentací instruktážního filmu/filmů pro odbornou a laickou veřejnost mimo sídlo realizátora projektu, • počet státních příslušníků třetích zemí, kteří se po shlednutí instruktážního filmu rozhodli podat žádost o zařazení do programu AVR, • počet skutečně realizovaných návratů státních příslušníků třetích zemí, kteří podali žádost o zařazení do programu AVR po shlednutí instruktážního filmu/filmů.
c) Specifická priorita	Ne
Implementační metoda	Metoda udělovajícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

Opatření 3	Zvýšení efektivity současných existujících programů pro nucené návraty Podpora zaměstnanců podílejících se na programech nucených návratů, získávání zkušeností a podpora mezinárodní spolupráce v oblasti nucených návratů
a) Příklady hlavních opatření	Poskytování obecného poradenství týkající se nucených návratů ve všech požadovaných jazycích. Právní poradenství dostupné pro všechny občany třetích zemí, kterým bylo vydáno správní rozhodnutí o správním vyhoštění (v různých jazycích). Bude probíhat efektivní komunikace s orgány v zemích původu občanů třetích zemí k zajištění nucených návratů, převážně s cílem ověření identity občanů třetích zemí a k zajištění potřebných dokumentů k provedení nuceného návratu. Efektivní zajištění přepravy občanů třetích zemí. Bude probíhat sběr dat týkajících se praxe v oblasti nucených návratů v jiných členských státech, které budou následně hodnoceny a popsány. Tento výstup bude sloužit jako základ pro přípravu návrhu možných inovací praxe v ČR. Budou organizovány pracovní studijní cesty pro zaměstnance, kteří se pohybují v oblasti nucených návratů s cílem poznat

	<p>metody používané v oblasti nucených návratů jiných členských státech a některé využít i v ČR.</p> <p>Úprava existujících záchytných center tak, aby bylo zajištěno každé rodině oddělené ubytování v závislosti na menšinách s přístupem k volnočasovým aktivitám.</p>
b) Cíle a indikátory	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zajištění efektivního a důstojného provádění nucených návratů, • zajištění všech potřebných poradenských služeb pro občany třetích zemí, • zajištění konzultací a informačních materiálů, které budou poskytnuty občanům třetích zemí v požadovaných jazycích, • zajištění dobré informovanosti o praktikách a postupech zaměstnanců pracujících v oblasti nucených návratů ke zvýšení efektivity. • všechna záchytná zařízení, kde budou umístěny rodiny budou nabízet oddělené ubytování pro rodiny. • všechny záchytná zařízení, kde budou umístěni nezletilí budou nabízet prostory pro trávení volného času. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet občanů třetích zemí, kterým bylo poskytnuto obecné poradenství, • počet občanů třetích zemí, kterým bylo poskytnuto právní poradenství, • počet žádostí podaných proti rozhodnutí o správním vyhoštění, • počet občanů třetích zemí, kteří byli odcestovali z České republiky (počet občanů třetích zemí, jejichž cestovní náklady byly hrazeny v rámci tohoto programu), • počet náhradních cestovních dokladů vydaných pro občany třetích zemí před návratem, • počet úprav v záchytných zařízeních, • počet studijních cest/školení zajištěných pro zaměstnance v oblasti nucených návratů.
c) Specifická priorita	Ano
Implementační metoda	<p>Metoda udělovajícího subjektu bude použita při aktivitách zaměřených na právní a obecné poradenství, zahrnující odpovídající náklady na překlad, sběr dat.</p> <p>Metoda výkonného subjektu bude použita při aktivitách, které budou podporovat efektivní komunikaci mezi orgány zemí původu občanů třetích zemí, podpora efektivní zajištění dopravy, sběr dat, studijních návštěv zaměstnanců a upravy záchytných zařízení.</p>
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

Opatření 4	<p>Návratové centrum</p> <p>Toto opatření je vedeno snahou zajistit maximálně efektivní a ucelený systém fungování programu dobrovolného/asistovaného návratu, který bude zaměřen jednotně na celou cílovou skupinu a v jehož rámci budou poskytovány všechny nezbytné služby. Jako vhodné opatření pro dosažení tohoto cíle se jeví vytvoření jediného Návratového centra, jehož pracovníci budou zajišťovat všechny služby vedoucí k realizaci dobrovolného/asistovaného návratu pro cílovou skupinu. V rámci centra budou zajišťovány propagační a školící aktivity v oblastech dobrovolných/asistovaných návratů. Bude zajišťován sběr informací k situaci v jednotlivých zemích návratu. V prvním roce realizace tohoto opatření bude vytvořena koncepce Návratového centra, která bude v příštích letech realizována.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	<p>Pro zajištění těchto služeb by měly být vypracovány přehledné informační materiály, které budou poskytovat ucelenou informaci k asistovaným/dobrovolným návratům. Tyto materiály budou k dispozici v potřebných jazykových mutacích.</p> <p>Pro samotnou realizaci návratu je pak potřebné zajistit asistenci, která je nebytná zejména v případech, kdy navracející se státní příslušník třetí země nedisponuje potřebnými doklady a není schopen si je vlastními silami zajistit.</p> <p>Jako vhodné opatření pro realizaci těchto aktivit se jeví zřízení Návratového centra, které bude soustřeďovat veškeré informace spojené s asistovanými/dobrovolnými návraty, bude poskytovat informace jak státním příslušníkům třetích zemí, tak odborné i laické veřejnosti a poskytovat asistenční služby při realizaci návratu.</p> <p>Návratové centrum by mělo do budoucna soustředit skutečně veškeré záležitosti a činnosti související s problematikou návratů. V rámci hospodárnosti a efektivity realizovaných opatření by se projekty realizované v rámci jednotlivých priorit měly vzájemně doplňovat. Návratové centrum by tak do budoucna mělo být i místem podání žádosti a rozhodnutí o (výši a formě).</p>
b) Popis daných cílů a užítých ukazatelů	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvoření koncepce Návratového centra, • zřízení a provoz Návratového centra, • vytvoření informační databáze k situaci v jednotlivých zemích návratu, • vytvoření propagačních materiálů k podpoře zájmu o dobrovolné asistované návraty, • zajištění přístupu k informacím a konzultacím v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů pro celou cílovou skupinu, • zajištění přístupu k individuální asistenci při realizaci dobrovolného/asistovaného návratu pro celou cílovou skupinu. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet návrhů koncepce Návratového centra,

	<ul style="list-style-type: none"> • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla poskytnuta informace k asistovanému návratu, • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla poskytnuta specifická informace k regionu či místu v zemi jejich návratu, • počet návštěv uskutečněných v zařízeních pro zajištění cizinců/věznic, • počet návštěv uskutečněných v zařízeních pro žadatele o mezinárodní ochranu, • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla poskytnuta asistence při realizaci dobrovolného návratu, • počet náhradních cestovních dokladů vyřízených pro navracející se státní příslušníky třetích zemí, • počet realizovaných asistovaných návratů, • počet uskutečněných školicích aktivit, • počet instruktážních filmů k problematice dobrovolných/asistovaných návratů, • počet jiných aktivit v oblasti propagace dobrovolných/asistovaných návratů.
c) Specifická priorita	Ne
Implementační metoda	Metoda udělovajícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

Opatření 5	<p>Peněžní pobídky a opatření na pomoc navracejícím se osobám, které se nacházejí v obtížené situaci</p> <p>Na základě zkušeností získaných při realizaci programů dobrovolných/asistovaných návratů v minulých letech lze konstatovat, že pro úspěšnou realizaci asistovaných/dobrovolných návratů je nezbytné vytvořit systém motivačních pobídek, které podpoří zájem státních příslušníků třetích zemí o takový návrat. Při realizaci návratu státních příslušníků třetích zemí do země návratu je třeba zohlednit mimo jiné také délku doby, po kterou pobýval mimo území této země a okolnosti, za kterých území opouštěl. Tyto skutečnosti by měly být zohledněny také při výběru vhodné podpory, která bude konkrétnímu státnímu příslušníkovi třetí země nabídnuta.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	<p>Vždy bude třeba posuzovat individuálně situaci každého státního příslušníka třetí země, jehož návrat bude realizován. S ohledem na možnou re-integraci státních příslušníků třetích zemí v zemi návratu pak bude třeba vytvořit systém udělování finanční podpory, kterou bude možné navracejícímu se státnímu příslušníkovi třetí země přidělit. Tato podpora by měla sloužit jako příspěvek na zajištění ubytování a základních životních potřeb, stejně jako podpora pro možnost opětovného začlenění státních příslušníků třetích zemí do společnosti.</p>

	Tato podpora by měla být přiznána na základě podrobné analýzy situace konkrétního státního příslušníka třetí země, stejně jako analýzy situace v zemi návratu a možnostech státních příslušníků třetích zemí pro integraci, a to jak sociální, tak pracovní.
b) Popis daných cílů a užitých ukazatelů	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zmapování potřeb navracejících se státních příslušníků třetích zemí, • zmapování potřeb ve vybraných zemích návratu, • vytvoření systému motivačních pobídek, • využití systému motivačních pobídek. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla poskytnuta pomoc ve formě jednorázové finanční pomoci, • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla poskytnuta přímá asistence v zemi návratu, • počet státních příslušníků třetích zemí, kterým byla poskytnuta asistence při návratu.
c) Specifická priorita	Ano
Implementační metoda	Metoda udělovajícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

Opatření 6	<p>Hodnocení úspěšnosti návratových projektů</p> <p>Pro efektivní realizaci projektů zaměřených na asistovaný/dobrovolný návrat a možné inovace v této oblasti je nezbytné vyhodnocení projektů, které jsou v této oblasti realizovány a dále vyhodnocení celkové národní úpravy v této oblasti. Toto vyhodnocení by se mělo zaměřit na nastavení obecných podmínek, na realizaci projektů jako celku a následně pak každý z projektů, respektive každou z realizovaných činností vyhodnotit samostatně a to zejména s ohledem na její dopad na cílovou skupinu, vztahu k ostatním činnostem, atp. Záměrem rozsáhlého hodnocení plánovaného v této akci je získání ucelené informace o efektivitě jednotlivých činností, která bude sloužit jako podklad pro veškeré další aktivity plánované v oblasti návratů. Cílem tohoto opatření je rovněž zajistit komplexní vyhodnocení oblasti dobrovolných návratů, které bude sloužit jako jeden z výchozích materiálů pro další opatření v této oblasti.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	Bude formulována výzva k předkládání projektů zaměřených na čistě analytickou činnost, která bude spočívat ve vyhodnocení všech realizovaných aktivit v oblasti asistovaných/dobrovolných návratů. Záměrem odpovědného orgánu je, aby tuto analýzu provedl subjekt stojící zcela mimo obvyklé spektrum realizátorů

	<p>projektů v oblasti přímé podpory státních příslušníků třetích zemí. V ideálním případě by takovým subjektem měl být subjekt akademický, a to zejména z důvodu zachování objektivnosti při hodnocení a možnosti zachování určité míry nadhledu. Součástí analýzy by mělo být i vyhodnocení celkového systému dobrovolných návratů, a to i s ohledem na komunitární úpravu a mezinárodně právní závazky.</p> <p>Pro vypracování analýzy by měl realizátor projektu hodnotit také stanoviska obou stran, tedy jak pohled realizátorů projektů, tak pohled a vnímání těchto aktivit ze strany cílové skupiny.</p>
b) Popis daných cílů a užitých ukazatelů	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • hodnotící zpráva k realizaci projektů asistovaného/dobrovolného návratu a obecných opatření pro oblast dobrovolných návratů, • vypracování dotazníků pro realizátory projektů, • vypracování dotazníků pro cílové skupiny, • realizované pracovní cesty. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet státních příslušníků třetích zemí oslovených pro potřeby hodnocení, • počet realizátorů projektů oslovených pro potřeby hodnocení.
c) Specifická priorita	Ano
Implementační metoda	Metoda udělujícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2009 - 2013

3.2. Priorita 2: Podpora na spolupráci mezi členskými státy v oblasti návratů

Opatření 7	<p>Výměna zkušeností, osvědčených postupů a informací v oblasti návratů mezi členskými státy</p> <p>Česká republika realizuje programy v oblasti asistovaných/dobrovolných návratů již několik let a dosavadní zkušenosti tak nejsou zanedbatelné. Přesto se, s cílem zvýšení efektivity činností v této oblasti, jeví jako vhodné čerpat ze zkušeností ostatních členských zemí, jejichž praxe v oblasti návratů je několikanásobně delší.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	<p>Projekty podané v rámci tohoto opatření by se vedle obecného popisu měly zaměřit zejména sběr informací a na popis praktik používaných v oblasti návratů problematických skupin, tedy těch skupin státních příslušníků třetích zemí, u kterých je realizace návratu výrazně ztížena. K získání uceleného spektra informací měl by být projekt v rámci tohoto opatření realizován státním orgánem, a stejně tak i nevládní neziskovou organizací.</p>

b) Popis daných cílů a užitých ukazatelů	<p>Realizace projektu vybraného v rámci tohoto opatření by měla sestávat ze dvou etap. První fáze se zaměří na sběr a hodnocení dat a informací z dostupných materiálů týkajících se postupů a metod používaných v ostatních členských státech EU. V prvních letech bude vytvořena analýza od stolu, která bude vycházet z dostupných materiálů popisující praktiky v oblasti návratů ostatních členských států. Následně bude porovnán český systém s těmito systémy a vytvořena doporučení pro vhodné činnosti, které by bylo možné aplikovat v českém prostředí.</p> <p>Ve druhé fázi bude vytvořen plán doporučení zahraničních pracovních studijních cest vybraných pracovníků, zabývajících se problematikou návratů tak, aby bylo možné detailně se seznámit s realizací vybraných aktivit v praxi a případně následně zavést změny do Českého systému. Účelné se rovněž jeví vytvoření osobních pracovních kontaktů s pracovníky jiných členských států, které by následně mohly vést k realizaci společného projektu ČR a tohoto členského státu.</p> <p>Výzva k předkládání projektů v následujících letech bude určovat státy a oblasti, v rámci kterých se budou projekty implementovat.</p> <p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vypracování sborníku k popisu praxe v oblasti návratu vybraných členských zemí EU (na úrovni státních orgánů i nestátních neziskových orgánů), • zpracování návrhu replikace vhodných postupů členských států v oblasti dobrovolných/asistovaných návratů do českého prostředí (na úrovni státních orgánů i nestátních neziskových orgánů), • zpracování návrhu oblastí, kde by bylo možné a účelné realizovat společné projekty několika členských států (na úrovni státních orgánů i nestátních neziskových orgánů). <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet realizovaných zahraničních cest vybraných pracovníků, • počet opatření nově zavedených do českého systému.
c) Specifická priorita	Ne
Implementační metoda	<p>Metoda udělujícího subjektu – tato metoda bude použita pro aktivity zaměřené na sběr a výměnu informací a praxí mezi nestátními neziskovými organizacemi a jinými nestátními orgány.</p> <p>Metoda výkonného subjektu – tato metoda bude použita pro aktivity zaměřené na sběr a výměnu informací a praxí mezi státními orgány.</p>
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

3.3. PRIORITA 3: Podpora na specifické inovační mezinárodní či vnitrostátní nástroje k řízení návratů

<p>Opatření 8</p>	<p>Opatření zaměřená na re-integraci navracejících se osob v cílové zemi Ze zkušeností z realizace projektů zaměřených na asistovaný/dobrovolný návrat státních příslušníků třetích zemí z třetích zemí vychází jasně definovaná potřeba zabezpečit v zemích návratu asistenci při re-integraci navracejících se státních příslušníků třetích zemí do společnosti, zejména na trhu práce země návratu.</p>
<p>a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření</p>	<p>Tyto programy by měly být realizovány zejména v zemích, u kterých je dosavadní úspěšnost realizací asistovaných/dobrovolných návratů velmi nízká a navrácení státních příslušníků třetích zemí do nich je problematické. Tyto asistenční služby by měly, vedle možné finanční podpory, být pro státní příslušníky třetích zemí hlavním motivačním prvkem k návratu.</p> <p>Seznam zemí, ve kterých budou projekty realizovány bude vyhledován na základě aktuální situace a potřeb v ročních plánech.</p> <p>Asistence poskytovaná v zemích návratu by měla být poskytována na několika úrovních. Navracející se státní příslušník třetí země bude již před návratem vybaven potřebnými informacemi k situaci v zemi návratu. Pro každého státního příslušníka třetí země by měl být již v době před odjezdem z území České republiky vypracován individuální plán pro úkony, které bude třeba učinit po příjezdu do země návratu. V rámci tohoto plánu by mělo být vyhodnoceno, které z těchto úkonů je státní příslušník třetí země schopen řešit samostatně a pro které z nich bude potřebovat asistenci.</p> <p>Podpora věnovaná jednotlivým státním příslušníkům třetích zemí by měla být směřována v první fázi k asistenci při zabezpečení základních životních potřeb. Ve druhé fázi pak k začlenění na pracovní trh a plnou re-integraci do společnosti v zemi návratu.</p>
<p>b) Popis daných cílů a užitých ukazatelů</p>	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvoření programů pro podporu re-integrace státních příslušníků třetích zemí v zemích návratu, • vytvoření metodiky pro posouzení re-integračních potřeb dotčených státních příslušníků třetích zemí. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet programů vytvořených v zemích návratu, • počet státních příslušníků třetích zemí zapojených do programů realizovaných v zemích návratu, • počet státních příslušníků třetích zemí plně integrovaných do společnosti země návratu.
<p>c) Specifická priorita</p>	<p>Ano</p>

Implementační metoda	Metoda udělovajícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2009 - 2013

Opatření 9	<p>Celonárodní kampaň zaměřená na propagaci asistovaných/dobrovolných návratů</p> <p>Oblast dobrovolných návratů respektive informace o asistenci poskytované v rámci programů dobrovolných/asistovaných návratů byly doposud vždy podávány se zaměřením na cílové skupiny státních příslušníků třetích zemí, kterých se tato možnost bezprostředně dotýká. Jednalo se zejména o státní příslušníky třetích zemí umístěné v zařízeních pro zajištění cizinců, případně o žadatele o mezinárodní ochranu pobývajících v pobytových střediscích. Toto však nejsou jediné kategorie státních příslušníků třetích zemí, pro které jsou takové programy určeny. Dosavadní pokusy o celostátní informační pokrytí všech státních příslušníků třetích zemí nebyly zcela úspěšné. Důvodem je především fakt, že státní příslušníci třetích zemí nejsou soustředěni jen ve velkých městech, ale pobývají na území celého státu. Jednotlivé komunity státních příslušníků třetích zemí jsou často velmi uzavřené a zajištění jejich informovanosti je tak velmi obtížné.</p> <p>Vzhledem k tomu, že nabídka asistovaného/dobrovolného návratu je nabídka určená pro cílovou skupinu určenou v článku 7 Rozhodnutí č. 575/2007/EC bude třeba oslovit celou populaci státních příslušníků třetích zemí žijící v České republice a informovat je o využití nabízených možností.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	<p>Zájmem pak je, aby byl vybrán projekt, v jehož rámci bude na celostátní úrovni zajištěno pokrytí všech významnějších komunit státních příslušníků třetích zemí žijících na území České republiky. Předpokládá se, že realizátor projektu v první fázi zanalyzuje situaci tak, aby informace byla podána srozumitelně, v potřebných jazykových mutacích, případně zaměřena regionálně podle výskytu jednotlivých státních příslušníků zde žijících. V rámci této kampaně by měly být prezentovány modelové případy konkrétních státních příslušníků třetích zemí, kteří prošli programem dobrovolného návratu, a kterým byla poskytnuta asistence na území země návratu.</p>
b) Popis daných cílů a užítých ukazatelů	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvoření jednotlivých segmentů kampaně, • uskutečněná celostátní kampaň na podporu asistovaných/dobrovolných návratů, • vyhodnocení účinků kampaně. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • soubor (počet) návrhů vhodných formátů pro realizaci celonárodní plošné kampaně, • počet realizovaných segmentů v rámci celonárodní

	<p>plošné kampaně,</p> <ul style="list-style-type: none"> • počet segmentů realizovaných na regionální úrovni se zacílením na specifickou kategorii/skupinu státních příslušníků třetích zemí, • počet státních příslušníků třetích zemí, kteří na základě kampaně vyhledali služby Návratového centra nebo jiného subjektu, s cílem získat informace k asistovanému/dobrovolnému návratu.
c) Specifická priorita	Ano
Implementační metoda	Metoda udělovajícího subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

Opatření 10	<p>Inovace v oblasti metod práce v oblasti realizace návratů</p> <p>Na základě zkušeností z realizace návratů lze jako jednu z nejproblematictějších oblastí označit spolupráci s příslušnými orgány země návratu, resp. země původu dotčených státních příslušníků třetích zemí. Jedná se o případy státních příslušníků třetích zemí, kteří nedisponují cestovním dokladem, případně žádným dokladem totožnosti a pro české orgány je tak zjištění, respektive ověření jejich totožnosti do značné míry komplikované, ne-li zcela nemožné.</p> <p>V rámci své činnosti mohou české orgány vycházet pouze z informací sdělených dotčeným státním příslušníkem třetí země a na jejich základě pak požadovat ověření totožnosti tohoto státního příslušníka třetí země. Zastupitelské úřady nedisponují kompetencí ověřit údaje týkající se státních příslušníků třetích zemí na území České republiky, k takovému ověření jsou příslušné pouze domovské orgány v zemi původu daného státního příslušníka třetí země. Průběh ověřování totožnosti se tak stává komplikovanou a časově velmi náročnou procedurou, která v řadě případů zcela znemožní realizaci vyhoštění dotčeného státního příslušníka třetí země v zákonem stanovené době zajištění.</p>
a) Cíle strategie a příklady hlavních opatření	<p>V rámci usnadnění práce příslušných orgánů České republiky se jako vhodné opatření ke změně dosavadní praxe jeví inovace v oblasti ověřování totožnosti tak, aby příslušné české orgány měly nastavenou spolupráci na pracovní úrovni přímo s orgány domovských zemí, které jsou příslušné k ověření totožnosti dotčeného státního příslušníka třetí země a zároveň také s orgány (nejedná-li se o orgán s kompetencí k oběma úkonům), které jsou kompetentní k vydání potřebného cestovního dokladu, nezbytného pro realizaci návratu.</p> <p>Jako nejvhodnější forma takové spolupráce se jeví vytvoření osobních kontaktů mezi pracovníky příslušných orgánů tak, aby veškerá komunikace mohla probíhat přímo, tedy bez nutnosti kontaktovat zastupitelský úřad dané země.</p>

b) Popis daných cílů a užitých ukazatelů	<p><u>Cíle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvořit seznam prioritních zemí určených pro posílení spolupráce, • vytvořit seznam konkrétních orgánů v zemi návratu oslovených pro spolupráci, • vytvořit seznam příslušných orgánů v zemi návratu, které se rozhodly pro spolupráci, • vyhodnocení uskutečněné spolupráce obsahující soupis opatření uskutečněných pro zajištění udržitelnosti nastavené spolupráce. <p><u>Indikátory:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet oslovených příslušných orgánů zemí návratu, • počet zájemců o spolupráci z řad příslušných orgánů zemí návratu, • počet realizovaných zahraničních cest zástupců českých orgánů do zemí návratu, • počet realizovaných cest zástupců příslušných orgánů zemí návratu do ČR, • počet kontaktů realizovaných následně na základě této spolupráce, • počet uskutečněných návratů realizovaných následně na základě této spolupráce.
c) Specifická priorita	Ano
Implementační metoda	Metoda výkonného subjektu
Časový rozvrh: související roční programy	2008 - 2013

4. SLUČITELNOST S JINÝMI NÁSTROJI

Harmonizace migračních politik jednotlivých členských zemí Evropské unie se stále zvyšuje. V oblasti migrační politiky dochází ke stále větší harmonizaci migračních politik jednotlivých členských států, a to i v oblasti potírání nelegální migrace EU, resp. jednotlivé členské státy se neustále potýkají s problémem nelegální migrace obecně. Komunitární opatření ve formě sjednávání readmisních dohod se státy, jejichž občané se značnou měrou podílejí na nelegální migraci, jsou pouze jedním z nástrojů, které mohou pomoci účinně eliminovat tento negativní jev. V rámci EU je třeba vytvořit vyvážený přístup k problému nelegální migrace, a to jak z hlediska efektivních nástrojů a opatření represivních, tak i postupů, které umožní státním příslušníkům třetích zemí, kteří nesplňují podmínky pro pobyt, důstojný návrat do země původu. Podpora a preference dobrovolného návratu před návratem nuceným je jednoznačně opatřením, které by mělo být podporováno, a to i prostřednictvím ENF.

Česká republika zabezpečuje plnění cílů Unie v oblasti azylu a migrace financováním národních projektů v této oblasti. Členství v Unii umožňuje Ministerstvu vnitra zejména podílet se na efektivnějším vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Ministerstvo vnitra vítá možnost účasti na implementaci ENF, který otevírá možnosti pro spolufinancování akcí uvedených v Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 575/2007/ES z rozpočtu Unie a kde úspěšná realizace těchto projektů bude přínosem nejen na národní úrovni, ale pomáhá zabezpečit i cíle unijní.

Projekty spolufinancované z ENF budou pouze jako doplňkový zdroj financování. Ministerstvo vnitra má zájem zapojit se do implementace v České republice a společně s dalšími členskými státy vyvíjet úsilí při integraci státních příslušníků třetích zemí.

Ministerstvo vnitra přijme veškerá potřebná opatření k tomu, aby při použití prostředků z ENF nedocházelo k překrývání s jinými nástroji. Projektová žádost zveřejněná v rámci výzvy v sobě bude zahrnovat dotaz, zda-li na tentýž projekt již nebudou použity jiné finanční prostředky z EU. V případě, že ano, projekt bude vyřazen již v počáteční fázi výběru.

Česká republika zaručí, že nedojde k duplicitě financování aktivit uvedených v tomto programu vzhledem k jiným projektům které již v oblasti azylu a migrace probíhají nebo se plánují.

Stávající projekty

- **EUF 2007**

V rámci Evropského uprchlického fondu pro rok 2007 jsou realizovány tři návratové projekty, jejichž realizátorem je SUZ ve spolupráci s IOM:

- EUF 2007-05 – Návratový program pro občan zemí Asie,
- EUF 2007-08 – Návratový program pro občany zemí Afriky,
- EUF 2007-09 – Návratový program pro občany zemí Evropy.

- **GDISC ERIT Ukraine**

Oficiální název projektu zní: Capacity Building and Technical Support to Ukrainian Authorities to Effectively Respond to Irregular Transit-Migration (ERIT). Jedná se o multilaterální projekt v rámci programu Aeneas 2006 zaměřený na zdokonalení migračního managementu na Ukrajině. Účastní se jej Česká republika jako vedoucí země, partnerské státy (Nizozemí, Maďarsko, Slovensko, Polsko a Velké Británie) a Mezinárodní středisko pro rozvoj migračních politik (ICMPD), které zajišťuje chod projektu z organizační a logistické stránky.

- **Projekt „Identifikace padělaných a pozměněných dokumentů na Ukrajině“, Aeneas 2005 (2007-2008), předpokládá se pokračování projektu v rámci Tématického programu**

„Identifikace padělaných a pozměněných dokumentů na Ukrajině“ je multilaterální projekt, jehož implementace započala v lednu 2006 za spolupráce OAMP, ŘSCPP a ICMPD, kde ČR vystupuje jako jeden z partnerů. OAMP podporuje projekt finančně (kofinance), expertně (účast experta ŘSCPP na zjišťovací misi) a současně dohlíží na naplňování cílů projektu v rámci Řídící rady.

- **Cluster project in Georgia (AENEAS 2005)**

Cílem projektu je pokračovat v rozvoji účinného poradenství a zprostředkování v oblasti zaměstnanosti v rámci reintegrace Gruzínských migrantů a v širším aspektu také pro potenciální migranty a nezaměstnané v Gruzii. Projekt je financovaný z programu AENEAS pro země jižního Kavkazu.

- **„Enhancing mechanisms and harmonizing standards in the field of Voluntary Return of Irregular Migrants in Central European Member States“**

Projekt byl na území České republiky realizován ve třech fázích. I. fáze v období leden – prosinec 2007; (překlenovací období) – leden – únor 2008 a II. fáze v období březen – říjen 2008. Poslední fáze končí v prosinci 2009. Realizátorem projektu ve všech jeho fázích je Mezinárodní organizace pro migraci v partnerství s MV ČR a Policie ČR – Ředitelství služby cizinecké policie, které poskytlo pro realizaci kofinanci ve výši 52 371 EUR. Za dobu realizace projektu bylo ke dni 31. října 2008 navráčeno celkem 137 osob. Aktivita projektu jsou zaměřeny nejen na Dobrovolný návrat samotný, ale zejména na asistovanou reintegraci dotčených státních příslušníků třetích zemí v zemích návratu. S drobnou úpravou podmínek zařazení do Programu je pro třetí fázi dotčeným státním příslušníkům třetích zemí, kteří předloží realizovatelný obchodní plán poskytnuta finanční částka až do výše 2000 EUR pro úhradu nákladů spojených se zahájením podnikání. Aktivita tohoto projektu a zkušenosti v rámci jeho realizace získané budou zohledněny při realizaci Priority 3, Opatření 7, které na tento projekt volně naváže.

Realizace tohoto projektu není ve vztahu k ENF duplicitní.

Připravované projekty

- **Building Migration Partnerships – A platform for applying the Global Approach to Migration to the Eastern and South-Eastern Regions Neighbouring the European Union**

Ministerstvo vnitra ČR v čele skupiny dalších členských států EU (Polsko, Maďarsko, Slovensko) a ve spolupráci s ICMPD podalo v rámci „Tématického programu pro spolupráci s třetími zeměmi v oblasti azylu a migrace“ (“Thematic Programme of Cooperation with Third Countries in the Areas of Migration and Asylum”) návrh výše uvedeného projektu.

Cílem navrženého projektu je přispět k vytvoření “Partnerství v oblasti migrace” mezi členskými státy EU a jejími východními sousedy, a to prostřednictvím spojení politického dialogu na ministerské úrovni s konkrétními koncepčními kroky na úrovni pracovní. Politický dialog na ministerské úrovni by měl zajistit politickou podporu navrhovaným aktivitám

a jejich předpokládaným výsledkům. Na pracovní úrovni by pak měly být realizovány konkrétní koncepční kroky. Aktivita daného projektu by měly být zaměřeny na východní sousedy EU (Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Ruská federace, Tádžikistán, Turkmenistán, Ukrajina, Uzbekistán)

- **Strengthening the Moldova capacity to manage labour and return migration within the framework of the mobility partnership with the EU**

Projekt vedený Švédskem, by měl být financovaný ze zvláštní kapitoly Tématického programu pro spolupráci se třetími zeměmi v oblasti azylu a migrace. Bude založen na čtyřech komponentech zaměřených na posílení moldavských kapacit pro řízení pracovní migrace, včetně reintegrace moldavských pracovníků. Po vyhodnocení finálních informací z EK o možnostech financování bude rozhodnuto o finální výši české účasti, nicméně všechna relevantní ministerstva (MV, MPSV a MZV) projevila o projekt velký zájem.

Ukončené projekty

- **EU F 2006**

V rámci programu EU F 2006 byly realizovány tři projekty, příjemcem podpory byla SUZ, která při realizaci spolupracovala s IOM. Celkem bylo repatriováno 93 osob, reintegrační příspěvek byl poskytnut 37 osobám a reintegrační služba byla poskytnuta 2 osobám.

5. RÁMEC PRO UPLATŇOVÁNÍ STRATEGIE

5.1. Zveřejnění programu

Víceletý program bude po schválení Evropskou Komisí zveřejněn na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR.

Financování z ENF bude jednoznačně viditelné u všech aktivit spojených s činnostmi financovanými v rámci programu. Způsoby zajišťující zviditelnění jsou :

- umístění loga EU a označení spolufinancování na všech materiálech vytvořených národními orgány odpovědnými za implementaci národních programů (zveřejnění výzvy k návrhům projektů, pokyny, žádosti atd.),
- informování všech příjemců o spolufinancování projektu z ENF,
- umístění loga EU na veškeré vybavení zakoupené pro projekt,
- umístění loga EU a označení spolufinancování ENF na všech souvisejících reklamních materiálech, letácích, PR materiálech, atd.,
- umístění loga EU a označení spolufinancování ENF v prostorách příjemců veřejné finanční podpory (např. na informačních nástěnkách, u vchodů apod.),
- informování účastníků o spolufinancování z ENF, pokud je projekt zmiňován v rámci seminářů a konferencí.

Od projektů, které obdrží příspěvek z tohoto programu, se předpokládá, že budou mít plán propagace, který důkladně popíše, jak bude příspěvek z ENF zviditelněn v konaných aktivitách, včetně různých produktů, zpráv a dalších písemných materiálů, na internetu, seminářích. Logo EU bude připojeno na všechny výstupy, které budou výsledkem projektu. Podobně bude logo EU umístěno na veškerý majetek/vybavení pořízené v rámci projektu v prostorách příjemce veřejné finanční podpory. O spolufinancování z ENF bude informováno publikum při veřejných událostech, kde bude zmíněn projekt spolufinancovaný z ENF.

Odpovědný orgán zveřejňuje výzvu k podávání návrhů. Informace o výzvě je zveřejněna na webových stránkách odpovědného orgánu a v celostátním deníku. Odpovědný orgán posuzuje návrhy projektů ve stanoveném termínu z hlediska věcné a formální správnosti. Odpovědný orgán organizačně zabezpečuje činnost výběrové komise, kterou zřizuje ministr vnitra a která hodnotí předložené návrhy projektů. Hodnocení výběrové komise je pak základním podkladem pro konečný výběr projektů, které budou podpořeny. S žadateli o veřejnou finanční podporu bude uzavřena smlouva, poté budou uvolněny platebním orgánem zálohy dle podmínek uvedených ve smlouvě. Příjemci veřejné finanční podpory budou zasílat pravidelně odpovědnému orgánu zprávy o pokroku a po ukončení realizace projektu závěrečné zprávy.

5.2. Zvolený přístup k uplatňování zásady partnerství

Při tvorbě víceletého programu byly příslušné věcné útvary osloveny odpovědným orgánem, který tvorbu daného programu řídí. Po schválení víceletého programu na národní úrovni bude tento dokument zaslán ke schválení Evropskou komisí.

S ohledem na princip partnerství se na přípravě víceletého programu a následně ročních programů podílely zejména věcné útvary, do jejichž kompetence spadá realizace sektorové problematiky, která se věcně týká fungování Evropského návratového fondu. Na přípravě programů se podílely zejména tyto útvary: v rámci OAMP MV ČR - oddělení imigrace, ochrany státních hranic a dozoru a oddělení zahraničních vztahů.

Pokud jde o samotnou realizaci projektů, tak principy předkládaných projektů (např. programy asistovaných návratů, peněžní pobídky, propagace asistovaných návratů formou celonárodní kampaně či výměna zkušenosti mezi členskými státy apod.) předpokládají úzké partnerství a propojení činnosti a spolupráce státních orgánů v oblasti návratové problematiky v letech 2008 – 2013 se všemi dalšími klíčovými orgány na úrovni regionální i lokální.

U většiny projektů, především zaměřených na samotný dobrovolný návrat, lze předpokládat, že příjemce podpory naváže spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci. IOM má v této oblasti bohaté zkušenosti a ve spoustě zemí návratu má své pracovníky.

U projektů zaměřených na propagaci dobrovolných návratů formou celonárodní kampaně, bude kladen důraz na navázání spolupráce NNO zabývající se problematikou návratů a marketingové agentury, která již má zkušenosti s realizací celonárodních kampaní.

Ministerstvo vnitra ČR bude úroveň partnerství a jeho další možný rozvoj průběžně monitorovat a uplatňovat potřebné nástroje k jeho dalšímu zefektivňování.

6. ORIENTAČNÍ FINANČNÍ PLÁN

6.1. Příspěvek Společenství

6.1.1. TABULKA Č. 1 PŘÍSPĚVEK SPOLEČENSTVÍ

Víceletý program - návrh finančního plánu							
Tabulka č. 1: Příspěvek Společenství							
Členský stát: Český republika							
Fond: Evropský návratový fond							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	CELKEM
Priorita 1	683 168,00	739 147,50	937 923,00	107 2944,00	1 335 708,00	141 0120,00	6 179 010,50
Priorita 2	105 102,77	56 857,50	66 994,50	89 412,00	121 428,00	141 012,00	580 806,77
Priorita 3	262 756,92	341 145,00	334 972,50	625 884,00	971 424,00	1 269 108,00	3 805 290,42
Technická pomoc	111 367,68	117 850,00	133 110,00	105 760,00	132 440,00	148 760,00	749 287,68
CELKEM	1 162 395,38	1 255 000,00	1 473 000,00	1 894 000,00	2 561 000,00	2 969 000,00	11 314 395,38

6.1.2. POZNÁMKY K ČÍSELNÝM ÚDAJŮM/TRENDŮM

Pro stanovení výše alokace na jednotlivé priority jsme vycházeli z požadavků jednotlivých věcných útvarů, kteří se podílely na přípravě víceletého programu. Tyto útvary jsou odpovědné za problematiku, která věcně spadá do fungování Evropského návratového fondu. Tyto dokáží nejlépe stanovit, kterou oblast je nutné nejvíce podpořit. Na základě těchto finančních požadavků a na základě předběžných alokací stanovených Evropskou komisí na celé víceleté období 2008 -2013 byly prostředky rozděleny mezi jednotlivé priority.

6.2. Celkový finanční plán

6.2.1. TABULKA Č. 2 CELKOVÝ FINANČNÍ PLÁN

Víceletý program - návrh finančního plánu							
Tabulka č. 2: Celkový finanční plán (bez započtení technické pomoci)							
Členský stát: Česká republika							
Fond: Evropský návratový fond							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	CELKEM
Příspěvek Společenství	1 051 027,70	1 137 150,00	1 339 890,00	1 788 240,00	2 428 560,00	2 820 240,00	10 565 107,70
Veřejné spolufinancování	350 342,57	379 050,00	446 630,00	596 080,00	809 520,00	940 080,00	3 521 702,57
Soukromé spolufinancování							
CELKEM	1 401 370,27	1 516 200,00	1 786 520,00	2 384 320,00	3 238 080,00	3 760 320,00	14 086 810,27
Příspěvek Společenství v %	75,00%	75,00%	75,00%	75,00%	75,00%	75,00%	75,00%

6.2.2. POZNÁMKY K ČÍSELNÝM ÚDAJŮM/TRENDŮM

Tabulka č. 2 představuje celkový finanční plán se započtením technické pomoci, z tohoto důvodu poměr příspěvku Společenství k celkovým plánovaným prostředkům na projekty včetně spolufinancování vychází více než 75%. Poměr celkových plánovaných prostředků na projekty k příspěvku Společenství bez započtení technické pomoci odpovídá 75 %.

Spolufinancování bylo pro účely vypracování tohoto víceletého programu definováno z veřejných zdrojů, a to z důvodu, že v této fázi přípravy není možné předem určit, kdo budou příjemci veřejné finanční podpory a z jakých zdrojů si tyto příjemci spolufinancování zajistí.

Odpovědný orgán pouze garantuje, že spolufinancování nebude zajištěno z jiných zdrojů Evropského společenství.

.....
Podpis odpovědné osoby